

378.147(082)

T-78

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 4

**Трудова та професійна
підготовка молоді:
проблеми та шляхи
їх розв'язання**

пізнають традиції свого народу, формуються як особистість. Педагогічна майстерність педагога-вихователя починається з високої культури спілкування з учнями, з уміння створити атмосферу комфорту для розкриття кожного і згуртування дитячого колективу в цій діяльності, з того професійного азарту, що здатен своєю силою запалити інтерес і привити смак до творення краси.

Література

1. Пикельна В.С. Творча співпраця – нова педагогічна парадигма вищої освіти. //Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки: Зб. наук. пр. /Ред.кол. Т.І.Сущенко та ін. – Київ – Запоріжжя: Запорізький ін-т удосконалення вчителів, 2000. – Вип. 16. – С. 7-11.
2. Роджерс Н. Творчество как усиление себя //Вопросы психологи. – 1990. – № 1. – С. 164-168.
3. Рыданова И.И. Основы педагогики общения. – Мн.: Беларуская навука, 1998. – С. 319.

Ю.С. Коровкіна

м. Кривий Ріг

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ: ПОГЛЯД В ІСТОРІЮ

У системі повноцінного навчально-виховного процесу значне місце належить трудовому вихованню, адже Україна була, є і залишається країною з сільськогосподарським виробництвом. Традиції трудового виховання в Україні мають давнє коріння і є однією із складових нашої ментальності. Сьогодні, в зв'язку із зміною соціально-економічних відносин, коли земля може приватизуватися і передаватися в спадок, питання трудового виховання є більш значимим.

Праця відіграє важливу роль у розвитку світоглядної, культурної позиції людини взагалі, та людини як представника певної нації, зокрема. Трудове виховання – це складова частина культури народу. Культура, в свою чергу, це система духовних і матеріальних цінностей, що передаються від покоління до покоління.

В Україні склалася своя система виховання, яка враховує національні риси українського народу. Потребують відродження традиції козаків – мудрих хліборобів, умілих орачів, господарів землі, примножувачів духовних скарбів рідного краю. Йдеться про відродження національних художніх ремесел, промислів, прикладних мистецтв.

Народні трудові традиції завжди високо естетичні, завдяки чому праця позитивно впливала на самопочуття дітей, викликала бажання вдосконалювати свої уміння, сприяла всебічному розвитку особистості. Основним осередком трудового виховання була сім'я, ровесники, громада, а здійснювалось воно, насамперед шляхом прилучення з найменших років до різних видів праці – домашньої, сільськогосподарської, до народних ремесел і промислів.

Г.С. Сковорода підкреслював, що кожен має зробити свій вибір “спорідненої праці”. Якщо цього немає, то людина відчуває душевну тугу від того, що обрала невідповідну для себе діяльність. Така праця є тяжкою. Філософ наголошував: “Коли відібрати від душі працю, що для неї придатна, тоді її туга смертельна” (4, с. 223).

Значний внесок в теорію трудового виховання вніс К.Д. Ушинський, особливу увагу він приділяв праці в процесі навчання і виховання підростаючого покоління. Педагог зазначав, що вільна праця необхідна людині “для розвитку і підтримки у неї почуття людської гідності” (1, с. 115).

К.Д. Ушинський стверджує, що коли людина відмовляється від праці, це веде до повної моральної, розумової і фізичної деградації. Він підкреслює, що тільки вільна праця може стати насолодою і основою для всебічного розвитку особистості. Людина в своїй діяльності повинна поєднувати фізичну і розумову працю, що має велике виховне значення.

Одним із істотних недоліків сучасного трудового виховання є те, що в багатьох сім'ях і школах забуті народні ігри, які імітували трудові процеси. Раніше діти постійно проводили різноманітні ігри, пов'язані з працею. У таких ігрових ситуаціях вони переймали один від одного і від дорослих секрети виготовлення різних предметів для дитячих забав. І все це робили за власними конструкціями, проектами, що розвивало кмітливість, допитливість, винахідливість, формувало творчий потенціал особистості, її практичну спрямованість. За народною традицією діти працювали поруч з дорослими, виконували всі життєво необхідні городні, польові і садові роботи.

Величезну роль у трудовому вихованні молоді відігравали спільні громадські справи. Кожна родина часто брала активну участь разом з односельцями в трудових процесах. При цьому розвивалися товариські почуття взаємодопомоги і взаємовиручки, колективізму. О.С. Падалка стверджує, що в таких умовах підлітки й юнаки сприймали всі трудові процеси, в яких брали участь їхні батьки, діди й прадіди, “як невід'ємний компонент життя, як вищий його вияв” (3, с. 89).

Питання трудового виховання є важливою стороною педагогічних поглядів А.С. Макаренка. Він практично здійснив досвід поєднання навчання з виробничою працею в умовах комуні ім. Дзержинського. Розглядаючи питання виховання в праці, А.С. Макаренко зазначав: “у праці по вихованню своїх дітей батьки не повинні забувати про трудовий принцип” (2, с. 394). Педагог вірно вважає, що працелюбність і здібність до праці не дані дитині від природи, а виховуються в ній протягом життя.

Значна увага приділяється питанню трудового виховання підростаючого покоління і в працях В.О. Сухомлинського. Педагог вважав, що “праця – це могутній вихователь” (5, с. 525). Праця повинна стати духовною потребою для дитини. Світ не може пізнатися без самоствердження в праці. Життя нерозривно пов’язане з трудовою діяльністю, тому В.О. Сухомлинський підкреслював, що кожній дитині потрібно дати можливість знайти себе в будь-якому виді трудової діяльності. На його думку, учні мають брати участь у найрізноманітніших видах праці: навчальній і продуктивній, короткотривалій і тривалій, платній і безплатній, ручній і механізованій, індивідуальній і колективній, у майстернях і в полі.

Література

1. Аксенов Д.Е. О трудовом воспитании: Хрестоматия. – М.: Просвещение, 1982. - 336 с.

2. Макаренко А.С. Воспитание в труде //Избранные произведения в 3 Т. – К.: Радянська школа, 1984. – Т.3. – 392-400 с.

3. Падалка О.С., Нісімчук А.М., Смолюк І.О. Педагогічні технології. – К.: Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1995. – 256 с.

4. Сковорода Г.С. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. – К.: Наукова думка, 1983. – 302 с.

5. Сухомлинский В.А. Труд в духовной жизни подростка //Избранные произведения в 3 Т. – М.: Педагогика, 1979. – Т.1. – 525-539с.